

Trygghetsvandring

tankar på vägen

Innehåll

Sätt ner foten för ett tryggt, jämställt och mer demokratiskt samhälle	3
Din kunskap behövs!	4
Förmöte	5
Andra mötet – vandringen	5
Avslutande möte.....	5
Att tänka på under vandringen	6
Människan är viktigast.....	6
Gå på känslan.....	6
Många perspektiv.....	6
Mänsklig närvaro	7
Alternativa vägar	7
Att tänka på när det gäller belysning.....	7
Ta vara på det trivsamma.....	7
Var med och skapa ett tryggare och mer demokratiskt samhälle.....	8
Frågor på vägen	9
Att titta på i hela området.....	10
Områdets struktur.....	11
Gång- och cykelvägar	11
Gator med biltrafik	12
Hållplatserna	12
Torg	13
Parkeringsplatser	14
Gångtunnlar.....	15
Bostadsgårdar och entréer.....	16
Skolor och förskolor	17
Lekplatser	18
Industri-, kontors- och sjukhusområden.....	18
Egna anteckningar	19

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format.

Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

ISSN 1100-6676. URN:NBN:SE:BRA-693

© Brottsförebyggande rådet 2017. Form: Ordförandet AB. Illustratör: Helena Bergendahl

Sätt ner foten för ett tryggt, jämställt och mer demokratiskt samhälle

Du läser detta för att du planerar att trygghetsvandra. Det innebär att du och några andra ska gå och titta på vilka platser som känns otrygga i ditt område. Ni ska också fundera på hur de skulle kunna bli tryggare. Du kommer också att titta på vilka platser som redan är trygga, och fundera på varför de känns trygga.

Trygghet är mycket viktigt. Om vi känner oss trygga kan vi gå till vilka platser vi vill. Vi kan göra fler saker. Vi mår bättre och det blir lättare att träffa andra människor. Det är stora skillnader mellan hur trygga olika människor känner sig när de är ute. Att vara trygg nog för att kunna vara ute vid olika tider och på olika platser är en del av demokratin och rättvisan.

När du är med på en vandring hjälper du till med att skapa trygghet, trevliga möten och miljöer att trivas i. På många ställen i Sverige har vandringarna gjort att områden har blivit bättre och tryggare.

På vandringen träffas människor, har trevligt och pratar om vad som kan göras bättre i området. Här får du veta hur en trygghetsvandring kan gå till och vad som är viktigt att tänka på.

Lycka till!

Din kunskap behövs!

Förvaltarna är de som tar hand om miljön i ett område. Till exempel de som äger fastigheterna, någon från kommunen, någon från kollektivtrafiken, föreningar eller de som bor i området. Det kan vara svårt för de som bor och jobbar eller driver företag i området att veta vem de ska prata med om något behöver göras.

Trygghetsvandringar är ett sätt för de som bor i området att få träffa de som tar hand om miljön i området. Det är viktigt att alla kan vara med och prata om hur området kan bli bättre och tryggare.

Du kommer att träffa andra som bor och är verksamma i ditt område och även de som har ansvar för miljön. Ni kommer både att prata om hur man kan förbättra området och om det som redan är bra.

Människor ser områden på olika sätt på grund av olika erfarenheter, kön, ålder och vilken grupp de tillhör. Det är därför viktigt att du funderar över vad du tycker om området. Det är också viktigt att du lyssnar på andra. Du är viktig för att göra området trivsamt och tryggt att vara i.

Lampor eller hål i asfalten kanske behöver lagas. Några som bor i området kanske vill samlas och börja odla grönsaker. Det är du som vet mest om ditt område! Berätta om vad du tycker! Ge förslag på saker som kan bli bättre till de ansvariga som är på plats!

Förmöte

På det första mötet pratar man om ordet trygghet och vad det betyder för olika människor. Ett exempel är att många kvinnor väljer att gå omvägar för att undvika vissa platser när det är mörkt. Män går oftast den rakaste vägen. Detta gör att kvinnor och män inte har samma möjlighet att bestämma över sin tid och var de kan gå. Ett annat exempel är att ungdomar och äldre kan tycka att platser är olika trygga.

Ni får också sitta i mindre grupper och prata om platser i området som känns trygga eller otrygga vid olika tider på dygnet.

Andra mötet – vandringen

Under det andra mötet går du med på vandringen. Den börjar med en kort samling. Sedan delas man in i mindre grupper om det behövs. Därefter går grupperna iväg på en runda som har bestämts i förväg. Man tittar på området och pratar om det. Vandringen varar en till två timmar och alla kan följa med. Efter vandringen pratar man om det man har sett.

Avslutande möte

Under det tredje mötet träffas ni som var med på vandringen igen. Då pratar ni om det ni såg på vandringen. Förvaltarna berättar om vad de kan göra för att saker ska bli bättre nu och i framtiden. Ta chansen att prata om vad ni kan göra tillsammans för att göra området trevligare för alla. Vill ni ha idrottsplatser, lekparkar, odlingar eller rastplatser för hundar? Behöver ni fler bänkar eller papperskorgar? Behöver ni fler ställen där man kan sortera sopor?

Fråga efter telefonnummer eller e-postadress till de som ordnade vandringen och till förvaltarna i området. Då kan du ringa om du har fler frågor. Lämna din adress eller e-post så att du kan få anteckningarna från mötet hemskickade.

Ibland ordnas en vandring när det har gått en tid för att se om något har blivit gjort. Då kan ni också säga till om det är något nytt som behöver göras. Fråga gärna efter en sådan vandring om du är intresserad.

Att tänka på under vandringen

Människan är viktigast

Byggnader, gator, parker och växter är ramar kring människors liv. Det är viktigt att allt fungerar så att människor kan ha ett bra liv, träffa andra och göra saker tillsammans. Men de ska även kunna vara ute själva. Annars kan det bli så att människor inte kan vara med på vissa aktiviteter.

Gå på känslan

När du är med i en trygghetsvandring är det viktigt att du känner efter. Hur känns det att vara ensam på de olika platserna vid olika tider på dygnet? Ta tid att fundera. Prata med de andra om hur det känns för dig. Varför känner du dig trygg eller otrygg?

Fundera på om det finns någon grupp som använder platsen mer än andra. Hur påverkar detta platsen. Finns det några grupper som inte går dit? Till exempel kvinnor, äldre personer eller barn. Vad det kan bero på?

Många perspektiv

Kvinnor och män upplever platser olika. Försök också förstå hur andra grupper ser på området. Till exempel barn, ungdomar, äldre, personer med funktionsnedsättning (som har svårt att ta sig fram) och olika kulturella och sociala grupper.

Mänsklig närvaro

Det är viktigt att det finns många olika typer av människor i området för att man ska känna sig trygg.

Alternativa vägar

En gångväg som är vacker i dagsljus kanske är otrygg när det är mörkt. Det är bra att ha olika vägar att välja mellan för att gå till skolan, busshållplatsen eller torget. Det är också viktigt att alla kan använda dessa vägar. Även de som har en funktionsnedsättning (svårt att ta sig fram).

Att tänka på när det gäller belysning

Det är inte säkert att en gångväg med stark och tät belysning gör att människor känner sig trygga. Det kan kännas som att vara på en upplyst scen och då känner man sig otrygg istället.

Det är därför bra om lamporna även lyser upp omgivningen vid vägen och inte lyser för starkt i ögonen. Vägen behöver lysas upp så att de som är ute och går kan se hur vägen ser ut och om det är halt.

Tänk på skillnaden mellan ljus och mörker – alltför starkt ljus gör att det mörka känns ännu mörkare!

Ta vara på det trivsamma

Det är viktigt att också prata om det som är vackert, trivsamt, tryggt och värt att bevara. Ta vara på detta i området. Se det som är bra! Sedan kan ni använda den kunskapen när ni funderar över platser som fungerar mindre bra. Prata om varför ni trivs i området och om ni tycker olika inom gruppen.

Var med och skapa ett tryggare och mer demokratiskt samhälle

Vi vill att platserna som är till för alla bjuder in oss till aktiviteter, möten och upplevelser. Det är då vi kan träffas på torget eller i parken och gå hem mitt i natten. Vi kan också cykla till vänner i en annan del av staden.

I ett inbjudande samhälle får alla människor plats fast vi är olika. Då kan vi fundera över vilka vi själva är. Vi påminns om att det finns saker som för oss samman. Detta är viktigare än våra skillnader. En vilja att ha ett gott liv, platser att gå till och bra relationer. Det är viktigt att få säga vad man tycker. Det är också viktigt att människor ser varandra och visar respekt. Det påminner oss om hur viktigt det är med demokrati och jämlikhet.

Du kan hjälpa till att skapa ett sådant samhälle genom att trygghetsvandring. Trygghetsvandringar löser inte alla problem. Men de är en viktig del för att på olika sätt förstå att man kan förändra och skapa ett tryggare, vänligare och mer trivsamt samhälle.

Frågor på vägen ...

Det finns mycket att titta på och prata om under en vandring. Här är några viktiga frågor. Man kan välja några av dem under sin vandring. Läs alla så att inte viktiga frågor glöms bort. I ditt område finns det nog även annat som är värt att prata om.

Säg vad du tycker under vandringen. Om du har tänkt på något särskilt så finns det säkert andra som också har gjort det. Passa på att tänka fritt, prata och pröva nya idéer!

Fråga den som leder vandringen om hur du får fram vad du tycker. Fråga också vem du ska prata med om du kommer på något senare. Fundera även på vad du och andra kan göra för att lösa problem eller göra det trevligare i området.

Att titta på i hela området

Titta efter sådant som dyker upp på vägen. Se det speciella i ert område!

- Hur ser området ut?
- Var finns de vackraste och de fulaste platserna?
- Var kan man sköta området bättre?
- Är det någon som förstör? Var?
- Hur ser träd, buskar och andra växter ut?
- Behöver man klippa växterna för att få bättre sikt?
- Var behövs det fler växter? Vilken sorts växter?
- Är det lätt att hitta i området? Behövs det kartor och skyltar? Finns det tavlor med information?
- Finns det lampor på rätt plats? Fungerar de?
- Är det ljust där det behövs? Behövs det fler lampor?
- Var får det vara mörkt?
- Hur ser mark, trappor och räcken ut? Behöver något lagas?
- Hur klarar sig personer som har problem med syn, hörsel och allergi. Hur klarar sig de som har svårt för att röra sig och hitta i området?
- Finns det tillräckligt många bänkar och papperskorgar? Finns det för många? Hur ser de ut?
- Finns det gator eller något annat i miljön som hindrar?
- Hur lever människorna sina liv i området? Finns det platser där alla kan träffas?
- Vilka använder mötesplatserna?
- Vad kan de som bor och jobbar eller driver företag i området förbättra?
- Behövs det fler bostäder, butiker, dagis, kulturlokaler, kolonilotter, arbetsplatser eller något annat viktigt?

Områdets struktur

Hur området är uppbyggt har stor betydelse för hur området fungerar. Gator kan dela upp och skapa hinder mellan platser som ligger nära varandra. Vackra parker kan kännas otrygga i mörkret.

- Hur ser ert område ut?
- Behöver något förändras? Vad saknas?
- Vad kan man förbättra nu och i framtiden?

Gång- och cykelvägar

Gång- och cykelvägarna är områdets ”blodomlopp”. De måste kännas trygga och trivsamma. Om folk inte vill vara ute leder detta till ökad otrygghet.

- Vilka gång- och cykelvägar är viktigast? Använder olika grupper olika vägar? Leta också efter naturliga gångvägar. Hur fungerar de? Vad behöver förbättras?
- Ligger gång- och cykelvägarna i närheten av bostadshus, verksamheter och bilvägar eller i parker? Vilket är tryggast?
- Finns det olika vägar att välja mellan på dagen och natten?
- Finns det fönster eller verksamheter med människor nära gång- och cykelvägarna?
- Finns det aktiviteter som har öppet på kvällen nära gång- och cykelvägarna?
- Var kan man köra moped utan att störa?
- Hur är det på vintern?

Gator med biltrafik

Många kvinnor, och även män, väljer att gå på bilvägar för att det känns tryggare i mörkret.

- Finns det trottoarer och säkra övergångsställen?
- Hur är ljudmiljön – bullrar det för mycket?
- Finns det platser mellan bebyggda områden som är ödsliga? Är det dålig sikt? Vad kan man göra åt det?
- Är gatubelysningen tillräcklig? Lyser det för starkt så att man får ljuset i ögonen?
- Är det lätt att se människor man möter?
- Behöver biltrafiken förändras?
- Kör bilarna lagom fort? Kan hastigheten ändras?

Hållplatserna

Vi vill vara trygga både på väg till och på hållplatserna.

Om vi inte känner oss trygga stannar vi hemma eller reser på annat sätt.

- Använder olika grupper kollektivtrafiken lika mycket?
- Var ligger hållplatserna i förhållande till allt annat i området?
- Hur ser hållplatserna ut och hur tar man hand om dem?
- Hur känns det att stå där och vänta? Finns det reklam som inte känns bra? Finns all information som behövs?
- Kan man sitta ner?
- Finns det skydd mot regn, vind, sol och snö?
- Syns hållplatserna från fönster eller från bilar som kör förbi?
- Hur kommer man till hållplatserna? Är gångvägarna trygga, trevliga och bra att gå på? Finns det någon skillnad mellan hur olika grupper tar sig dit?
- Finns det flera olika vägar att ta sig till och från hållplatserna? Kan alla använda dem?

Torg

På torget vill vi göra ärenden, möta andra människor och känna oss trygga.

- Är torget vackert och sköts det bra?
Kan människorna i området känna sig stolta över det?
- Finns det bostäder nära torget?
- Finns det trygga och trevliga platser på torget?
- Finns det några mötesplatser på torget?
- Kör det några bilar vid torget? Finns det bra parkeringsplatser?
- Finns det platser vid torget som är dolda och otrygga?
- Finns det några personer som betyder mycket för torget?
- Finns det lokaler på torget som inte används?
Hur skulle de kunna användas?
- När används torget? Vilka grupper använder det?
- Hur kan torget bli mer levande?
Hur kan människor bli intresserade av torget? Prata om detta!

Parkeringsplatser

På parkeringsplatser och i parkeringshus begås ibland brott.
Folk tycker ofta att dessa platser är otrygga.

- Hur ser parkeringsplatserna ut?
- Tycker kvinnor och män olika?
- Kan man se parkeringsplatserna från bostäder eller arbetsplatser ?
- Finns det murar, buskar eller byggnader som skymmer?
- Är parkeringsplatserna uppdelade i mindre delar?
- Parkeras bilar på olämpliga platser?
- Vilka använder garagen? När på dygnet används de?
Finns det skillnad mellan vad olika grupper tycker?
- Är belysningen bra på parkeringsplatser och i garage?
- Finns det hissar vid parkeringsplatserna? Hur ser de ut? Används de? Skulle de kunna se annorlunda ut? Borde de ha sidor av glas så att man kan se in?
- Hur ser vägen till och från parkeringsplatserna ut?

Gångtunnlar

Gångtunnlar är byggda för trafiksäkerhet, men många tycker att de är otrygga. Många kvinnor går hellre över en väg med mycket trafik än genom en mörk tunnel.

- Är det fri sikt genom tunneln eller är den mörk, lång och trång?
- Finns det buskar eller murar vid ingångarna till tunneln så att man ser dåligt?
- Finns det andra vägar?
- Finns det säkra ställen där man kan gå över gatan?
- Hur luktar det?
- Upplever kvinnor och män tunneln på olika sätt?
- Vad kan man göra för att tunneln ska bli mer trivsamt?
- Går det att ta bort tunneln? Vad kan man göra istället?

Bostadsgårdar och entréer

Vi har gårdar och entréer tillsammans med våra grannar.

Här vill vi känna oss hemma.

- Hur kan de som bor i området känna sig trygga och trivas på sin gård och vid sin entré?
- Hur ser bottenvåningarna ut?
- Skapar fönster och entréer trygghet?
- Var ligger tvättstugan? Vilka använder den? Är det tryggt att gå dit?
- Finns det möjlighet och intresse att göra tvättstugan till en mötesplats?
- Fungerar gårdar och entréer för alla grupper: barn, unga, gamla och personer med funktionsnedsättningar av olika slag?
- Har entréerna till bostäderna eller verksamheterna belysning?
Är de lätta att hitta?
- Syns lås, porttelefoner och namnskyltar ordentligt? Kommer alla åt dem?
Sitter de i lagom höjd?
- Är entréerna olika så att det är lätt att känna igen sin egen?
- Var finns sophantering och återvinning? Fungerar den?
- Kan de som bor i området vara aktiva och skapande på sin gård?
- Kan de som bor i området göra det hemtrevligt på gården och vid sina entréer?
Finns det intresse för detta?

Skolor och förskolor

Skolan och förskolan är barnens arbetsplats.

Här ska de känna sig trygga och trivas.

- Är människorna i området stolta över sin skola?
- Får barnen vara var med och bestämma hur skolan och omgivningen ska se ut?
- Är det skillnad på hur flickor och pojkar upplever och använder området runt skolan? Är det skillnad mellan andra grupper?
- Hur ligger skolan och hur ser den ut? Hur ser det ut runt skolan?
- Är skolgården inbjudande, kan barnen göra olika aktiviteter?
- Finns det lugna och mysiga platser att bara vara på?
- Hur är det att gå till skolan från olika håll?
- Kan barnen känna sig trygga när de går till och från skolan?
- Hur är det i och runt skolan på kvällarna?
- Används skolan till något annat, till exempel till kvällskurser, idrott, möten, ungdomsgård och aktiviteter för pensionärerna?

Lekplatser

Leken behövs i alla åldrar.

På lekplatsen kan vi träffa och lära känna andra människor.

- Är lekplatsen bra utformad?
- Är det skillnad mellan hur olika grupper av barn använder lekplatsen?
Kan alla barn vara på lekplatsen?
- Vilka vuxna finns här?
- Är lekplatsen användbar och rolig?
- Finns det träningsredskap för vuxna som alla kan använda?
- Kan man leka på lekplatsen när det är snö?
- Finns det tillräckligt många sittplatser?
- Finns det platser i solen och skuggan?

Industri-, kontors- och sjukhusområden

Vi vill känna oss trygga också där vi arbetar och får vård.

- Hur ser byggnaderna och omgivningen ut?
- Är miljön vacker och trygg?
- Är området ödsligt och tomt vissa delar av dygnet?
- Vad kan man förbättra? Fundera och fantisera!

Egna anteckningar

Delta i en trygghetsvandring!

Det här är en skrift till stöd för dig som ska gå med på en trygghetsvandring. Genom att delta i en trygghetsvandring kan du vara med och skapa förutsättningar för lustfyllda möten, trivsamma miljöer och trygghet i ditt område.

Här får du exempel på vad du kan behöva tänka på under en vandring i ett område för att få med olika aspekter på trygghet och trivsel.

Trevlig vandring!

